לח: כיצד מברכין פרק שישי ברכות

והלכתא המוציא וכו'. ואע"פ דכמוציא כ"ע לא פליגי דאפיק משמע וכילוסלמי מפרש טעמא כדי שלא לערב המותיות כגון העולם מוציא ואע"ג דבלחם מן נמי מיכא עירוב שמי החם דקרא כתיב (תהלים קד) מלמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ ועל כן יש לבצוע בשמי ידיו בעשר אצבעות נגד י' תיבות שבמקרא זה: **מדקתני** ירקות דומיא דפת. לא הי ירקות דומיא דפת שהרי פת משמני לעלויא ויש ירקות שאין משמנות לעלויא אלא לומר מה הפת אין בשול מברא את הברכה אף הירקות נמי במלתייהו קיימי ולא מברא להו בשול:

משכחת לה בתומי וכרתי. ופ"ת והרי גרלה לעניים דהבשול משמיתן וי"ל דהייט בשביל הבשר והמלח שבתוכן וגרלין הדברים שכל דבר שהוא כל כך טוב מבושל כמו מי וחי כמו מבושל כמו מיני קטניות וכן תפוחים יש להן ברכה הרלשונה שכל כך שוין מבושלין כמו חיין ומטעם זה מברכין נמי על היין מבושל כולא פרי הגפן שכל כך הוא טוב אחר הבשול כמו קודם לכן וקרא וסלקא וכרוב וכיוצא בהן שטוחין יותר מבושלין ממיין בשהן חיין מברכין עליהם שהכל ומבושלין ב"ש האדמה וכן אותן ערמוניות ומבושים שאינן לאוין לאכלן חיין כמו מבושלין בתחלה מברכין עליהן שהכל ומבושלין כולא פרי העץ אף אותן ערמוניות שקורין לומינכל"ש מברך עליהן כולא פרי העץ אפילו בתחלה וכל דבר המתקלקל בבשולו כגון תומי וכרתי וכיוצא בהן בשהן חיין מברך עליהן כולא פרי האדמה ומבושלים שהכל כך גרלה לרביעי יהודה ומיהו הרב אלפס פסק בשלקות (ז) דלאשמעי לגריעותא ע"י בשולן אומר כולא פרי האדמה כרב נחמן דאמר שלקות מברכין עליהן כולא פרי האדמה דר' חייא בר אבא. ולפתות. חיין שהכל נהיה בדברו. כיון דשקילא לגרעיניה וכו'. וכיון דסלקה לגרעיניה בצר ליה שיעוריה אלא שאין לברך על פחות מכזית. מיהו בירושלמי אמר אפי' פרידה אחת של ענבים או של רימון, שהיא טעונה ברכה לפניה ולאחריה, כיון דהוי כבריתו.

אשמעינן טעמא ואשמעינן דהלכתא כרבנן אלא דאמר מוציא מאי קמ"ל ואיהו דעבד לאפוקי נפשיה מפלוגתא [9]והלכתא [10]המוציא לחם מן הארץ דקי"ל כרבנן דאמרי דאפיק משמע: ועל הירקות אומר וכו': קתני ירקות דומיא דפת מה פת שנשתנה ע"י האור אף ירקות נמי שנשתנו ע"י האור אמר רבנאי משמיה דאביי [11]זאת אומרת שלקות מברכין עליהן בורא פרי האדמה [12](ממאי מדקתני ירקות דומיא דפת) דרש רב חסדא משום רבינו ומנו רב שלקות מברכין עליהם בורא פרי האדמה ורבותינו היורדין מארץ ישראל ומנו עולא משמיה דר' יוחנן אמר שלקות מברכין עליהן שהכל נהיה בדברו ואני אומר [13]כל שתחלתו בורא פרי האדמה שלקו שהכל נהיה בדברו וכל שתחלתו שהכל נהיה בדברו שלקו בורא פרי האדמה בשלמא כל שתחלתו שהכל נהיה בדברו שלקו בפה"א משכחת לה בברבא וסלקא וקרא אלא כל שתחלתו בפה"א שלקו שהכל היכי משכחת לה א"ר נחמן בר יצחק משכחת לה [14]בתומי וכרתי דרש רב נחמן משום רבינו ומנו שמואל שלקות מברכין עליהם בפה"א וחברינו היורדים מארץ ישראל ומנו עולא משמיה דר' יוחנן אמר שלקות מברכין עליהן שהכל נהיה בדברו ואני אומר במחלוקת שנויה דתניא [15]יוצאין ברקיק השרוי ובמבושל שלא נמוח דברי ר"מ ור' יוסי אומר [16]יוצאים ברקיק השרוי אבל לא במבושל אע"פ שלא נמוח ולא היא דב"ע שלקות מברכין עליהן בפה"א ועד כאן לא קאמר ר' יוסי התם אלא משום דבעינן טעם מצה וליכא אבל הכא אפי' רבי יוסי מודה אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן שלקות מברכין עליהם בפה"א ור' בנימין בר יפת א"ר יוחנן שלקות מברכין עליהם שהכל נהיה בדברו א"ר נחמן בר יצחק קבע עולא [17]לשבשתיה כר' בנימין בר יפת [18]תהי בה ר' זירא וכי מה ענין ר' בנימין בר יפת אצל ר' חייא בר אבא ר' חייא בר אבא [19]דייק וגמיר שמעתא מרבי יוחנן רביה ורבי בנימין בר יפת לא דייק ועוד רבי חייא בר אבא [20]כל תלתין יומין מהדר תלמודיה קמיה דר' יוחנן רביה ור' בנימין בר יפת לא מהדר ועוד בר מן דין ובר מן דין דההוא תורמסא [21]דשלקי ליה שבע זמנין בקדרה ואכלי ליה בקנוה סעודה אתו ושאלו לר' יוחנן ואמר להו מברכין עליה בורא פרי האדמה ועוד אמר ר' חייא בר אבא אני ראיתי את ר' יוחנן שאכל זית מליח ובריך עליו תחלה וסוף אי אמרת בשלמא שלקות במילתייהו קיימי בתחלה מברך עליו בורא פרי העץ ולבסוף מברך עליו ברכה אחת מעין שלש אלא אי אמרת שלקות לאו במילתייהו קיימי בשלמא בתחלה מברך עליו שהכל נהיה בדברו אלא לבסוף מאי מברך דילמא בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שברא מתיב רב יצחק בר שמואל [22]ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח יוצא בהן ובקלח שלהן אבל לא בבושין ולא שלוקין ולא מבושלין ואי ס"ד במילתייהו קאי שלוקין אמאי לא שאני התם דבעינן טעם מרור וליכא אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא רבי יוחנן היכי מברך על זית מליח [23]כיון דשקילא לגרעיניה בצר

בצר

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פ"ג מהל' ברכות הל' ג סמג עשין מ טוש"ע א"ח סי' קפז סעיף ב:

נו ב ג ד מיי' פ"ט מהל' ברכות הל' ג סמג שם טוש"ע א"ח סי' רה סעיף ט (וסימן רג סעיף יב):

נז ה מיי' פ"ו מהל' מעכ"מ ומלה הלכה ו סמג עשין מ טוש"ע א"ח סי' תסא סעיף ד:

נח ו מיי' פ"ז מהלכות מעכ"מ ומלה הלכה יג סמג עשין מז טוש"ע א"ח סי' תנג סעיף ה:

נט ז מיי' פ"ח מהל' ברכות הל' ב ופ"ג הל' יג סמג עשין מ טוש"ע א"ח סימן רי סעיף ה:

רבינו חננאל

דרש רב חסדא ... כל שתחלתו בורא פרי האדמה שלקו שהכל נהיה בדברו וכל שתחלתו שהכל נהיה בדברו שלקו בורא פרי האדמה. הא נמי דדרש רב חסדא כל שתחלתו שהכל שלקו בורא פרי האדמה, פשטינן לה כגון קרא חייא וכרוכי וסלקא. שאין דרך בני אדם לאכלן חיין. ואם אכלן מברך עליהן שהכל, שלקן דאישתני לעילויא בורא פרי האדמה. הכי הילכתא דליכא מאן דפליג עלה. אבל הא דאמר כל שתחלתו בורא פרי האדמה שלקו שהכל, וכגון תומי וכרתי דכיון דשלקן אשתני לגריעותא, ליתא מדר' יוחנן שאכל זית מליח וברך עליו תחלה וסוף, וקיימא לן פליח הרי הוא כרותה, ודיה זה שפלחו כאלו שלקו הוא, ולכתחלה מברך עליו בורא פרי העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש, דהויא על העץ ועל פרי העץ. שמעת מינה דשלקות לא אישתני לגריעותא אלא אע"ג דשלקו בורא פרי האדמה כתחלתו. דבמלתייהו קאי ואי אמרת בתחלה שהכל נהיה בדברו ולבסוף בורא נפשות, א"כ מאי אסהדותא דר' חייא בר אבא. ולפתות. חיין שהכל נהיה בדברו. כיון דשקילא לגרעיניה וכו'. וכיון דסלקה לגרעיניה בצר ליה שיעוריה אלא שאין לברך על פחות מכזית. מיהו בירושלמי אמר אפי' פרידה אחת של ענבים או של רימון, שהיא טעונה ברכה לפניה ולאחריה, כיון דהוי כבריתו.

מסורת הש"ס

1) [כרי"ף ורא"ש ליתא לכל זה], 2) פסחים מח., 3) [פי' סכסוך לתודו, ד] [פי' פרש"י בגירוגין קו. ד"ה מהיו], 5) [ביל לב: תי"ל], 6) [הולין פו: כריתות ס. ע"ש], 7) [ביצה כה.]; פסחים לט., 8) [כנרים נח].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמר רב נחמן וכו' כרבי בנימין בר יפת עולא וכו' כר' בנימין בר יפת עד שנתקע: (ב) ד"ה מהי וכו' רבי בנימין בר יפת אלא: (ג) ד"ה בר מן וכו' רבי בנימין בר יפת אלוס: (ד) תוס' ד"ה משמתם וכו' ה"ר אלפס פסק בשלקות אע"ג דאשתנו לגריעותא על ידי בשולן ג"כ אומר טולא:

גליון הש"ס

גמ' והלכתא המוציא. עי' תוס' מיס סנהדרין ע' ע"ב ד"ה ר"ל: תוס' ד"ה משכחת לה וכו' שכל כך הוא טוב אחר הבישול כמו קודם לכן. עי' תמר' פפ"ב דתרומות וכרי"ש שם:

מוסף תוספות

א. בתוס' רי"ש כתב, ר"מ כל הלכותיו שלמד בלי יום מהדר ביום ל'.

מוסף רש"י

שלקות. שלוקין, מבושלין הרבה מאד עד שמתוחין (פסחים לט. ועוד). יוצאין. ידי חובת מצה, ברקיק השרוי. הכבשל לאחר שפייתו, ואף על פי שמתמעטת לחם הוא כל זמן שהוא קיים אבל מיתות לגמרי, וכן בתבשיל (שם מא.). אבל לא במבושל. דלאו לחם קריא ביה אע"פ שכבר נאפה בתנור האוכל ואחר ובישלו בישלו מתורת לחם (שם). תהי בה. לשון מרית, כמו בת מיהסא דמם, ע"ז (שב:) מלומר משיין חומצ לדעת טעמו של דבר (ערובין סו.). תורמוסא. תורמוס מין קטנים בגדל כמין עדשה ורחב כמעט קצוה ויהו מר מאד, עד שבולקין אותו שבע פעמים ונעשה מתוק ונוטל עד שיאכל למעשים בקנה קטנה (ביצה כה.). כבושין. המוחן, שלוקין. מבושלין הרבה מאד, מבושלין. מרוך ביטול (פסחים לט.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com